

29 Kasım 2016

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

okyanus
150020

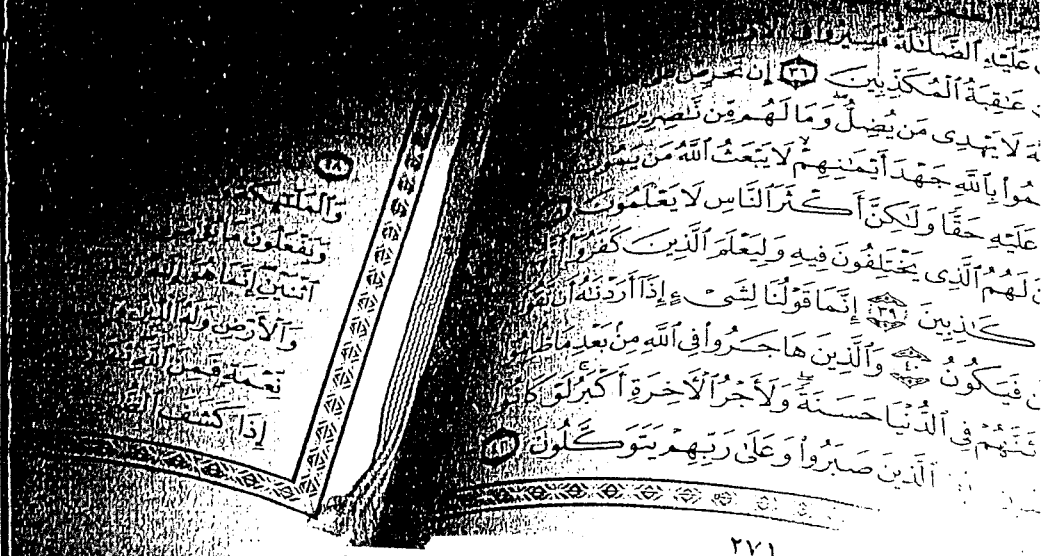
3105

ALPERS, Edward A. *The Indian Ocean in world
history*. Oxford: Oxford University Press, 2014.
172 pp.

Islamic Images and Ideas

Essays on Sacred Symbolism

McFarland, [2014] isam ou-264032

Edited by John Andrew Morrow

02 Kasım 2013

Okyanus
150020

The Sea

NAGLAA SAAD M. HASSAN

MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

"And if all the trees on earth were pens and the ocean (were ink), with seven oceans behind it to add to its (supply), yet would not the words of Allah be exhausted (in the writing): for Allah is Exalted in Power, full of Wisdom." (Qur'an 31:27)

Introduction

In Islam, there is intensive use of natural imagery. Hence, images of the sun, the moon, trees, stars, mountains, birds, rivers, winds, and seas abound in the Holy Qur'an and the prophetic traditions. Mostly, these images are used as signs of God's existence and creation defying the unbelievers' blasphemy and substantiating the believers' faith. In some cases, however, images of nature carry deeper symbolic meanings. Predominant among these is the image of sea.

The Sea in Arabic Language, Literature, and Culture

In the Arabic language, the sea is basically known as *bahr* or *yam* although the Arabic dictionary contains other synonyms such as *zafar*, *qamus*, *lujaj*, *tam*, *muhit* and *nawfal*. In terms of vastness, the word *muhit* (ocean) comes first followed by *bahr* then *yem*. The word *bahr* also denotes metric feet in Arabic poetry. In Arabic lexicography, *bahr* indicates vastness, broadness, abundance, and generosity. According to Ibn Faris, in his dictionary *The Standards of Language*, *bahr* comes from *istbihar* which means vastness. It is used to refer to both salty and fresh water.

The word *bahr* appears in the titles of many classical Arabic and Islamic books and it usually denotes depth of knowledge and comprehensiveness. Examples include 'Abd Allah Badr al-Din al-Zarkashi's *al-Bahr al-muhit* (*The Comprehensive Sea*), Abu Bakr al-Bazaz's *al-Bahr al-Zakhir* (*The Plentiful Sea*), Ahmad Farid's *al-Bahr al-ra'iq fil al-zuhd al-raqa'iq* (*The Clear Sea in Asceticism and Heart-Softeners*), and Ibn 'Ajiba's *al-Bahr al-madid fi tafsir al-qur'an al-majid* (*The Huge Sea in Interpreting the Holy Qur'an*).

In Arab-Islamic culture, the sea is an important part of nature given the tropical climate and the sprawling deserts characterizing most of the Arab countries. The Mediterranean, the Red Sea, the Dead Sea, the Indian Ocean and the Arab Gulf are all major saline water bodies. As well as being sources of food, jewelry, and oil, these water bodies are essential means of transportation. They have also played a substantial role in developing and spreading the Islamic civilization in its early days enhancing the exchange of goods and knowledge with countries such as China, Spain, and India.

Hind Okyanusu

1291 BOOTH, K. & DOWDY, L. Soviet security
Rusya'da interests in the Indian Ocean region.
H. I. d. Soviet Armed Forces Review Annual,
6 (1982) pp. 327-377.

- Hind Okyanusu

06195 BEZBORUAH, Monoranjan. *U.S. strategy
in the Indian Ocean; the international response.*
New York, London: Praeger, 1977. (pp. 188-192:
Perspectives of the littoral countries, Iran.)

GROSSET-GRANGE, H. Les marins arabes du
Moyen Âge. De certaines étoiles observées
en Océan Indien. *Arabica* 24 (1977), pp.
42-57.

Ortaçağ'da arap denizcileri.
Hind Okyanusunda müşahede edilen
biri yıldızlar.

377.091824
MK.H

IRCA
Meeting of Experts (1974 July 15 - 19: Port
Louis)

OKYANUS
Historical relations across the Indian
Ocean: report and papers of the meeting.-
Paris: Unesco, 1980.
192 p.; 24 cm.- (Unesco. The General history
of Africa: studies and documents; 3)
Bibliography: p. 191 - 192
ISBN 92-3-101740-3

1. Foreign Relations, Indian Ocean Region
I. Title II. (Series)

2442

OKYANUS

2573 MOLLAT, M. The importance of maritime
Hind Okyanusu traffic to cultural contacts in the
Indian Ocean. *Diogenes*, 111 (1980)
pp. 1-18.

11 HAZİRAN 1993

DUPUIS, J.

La juxtaposition des communautés
sociales sur la périphérie de l'Océan
indien.

Rev. Tunisienne sci. soc. 3 (1966) pp.
111-127

- Hind Okyanusu

صَبْحُ الْأَعْيُنِ

في

صِنَاعَةِ الْإِنْسَانِ

Okyanus (232 - 258)

تأليف

أحمد بن علي القلقشندي

المتوفى ٨٢١ هجرية - ١٤١٨ ميلادية

دار الكتب العلمية

Beirut

شَرَحَهُ وَعَلَّقَ عَلَيْهِ وَقَابَلَ نَصُوحَهُ

محمد حسين شمس الدين

الجزء الثالث

- تُبَيِّنُ وَقَوِّبَتِ عَلَى طَبْعَةِ دَارِ الْكُتُبِ الْمِصْرِيَّةِ
وَعَلَى الْمَضَامِيرِ الْأَسَاسِيَّةِ لِنُصُوحِ الْكُتَّابِ .
- مُدْبِلَةٌ بِاسْتِدْرَاكَاتٍ وَتَضْوِيَّاتٍ وَهَوَامِشٍ تَوْضِيحِيَّةٍ .
- مُسْتَفِيدَةٌ مِنَ الدَّرَاسَاتِ وَالْأَبْحَاثِ الَّتِي كُتِبَتْ حَوْلَ
هَذَا السَّفَرِ النَّبِيَّيْنِ مِنْ مَكْتَبَتِنَا الْعَرَبِيَّةِ .

دار الكتب العلمية

بيروت - لبنان

صبح الاعشى ٢٣٧

الفصل الثاني

من الباب الأول من المقالة الثانية

في البحار التي يتكرر ذكرها بذكر البلدان في التعريف

بها والسفر إليها؛ وفيه طرفان:

الطرف الأول

في البحر المحيط^(١)

وهو المستدير بالقدر المكشوف من الأرض. وأحواله معلومة في بعض
المواضع دون بعض.

فمن المعلوم الحال منه الجانب الغربي، ويسمى بحر أوقيانوس، وفيه
الجزائر الخالدات المتقدم ذكرها في الكلام على الأطوال.

ويأخذ في الامتداد من سواحل بلاد المغرب الأقصى من رُقاق سبته الذي
بين الأندلس وبرّ العُدوة إلى جهة الجنوب حتى يتجاوز صحراء لمتونة، وهي بادية
البربر بين طرف بلاد المغرب من الجنوب وبين طرف بلاد السودان من الشمال،
ثم يمتد جنوباً على أرض خراب غير مسكونة ولا مسلوكة حتى يتجاوز خط
الاستواء المتقدم ذكره إلى الجنوب.

(١) راجع هامش الصفحة ٢٢٨.

الجزء الثالث ٢٣٦

وطول الإقليم الرابع - مائة وأربع وأربعون درجة وسبع عشرة دقيقة.

وطول الإقليم الخامس - مائة وخمسة وثلاثون درجة وأثنان وعشرون

دقيقة.

وطول الإقليم السادس - مائة وست وعشرون درجة وسبع وعشرون دقيقة.

وطول الإقليم السابع - مائة وتسع عشرة درجة وثلاث وعشرون دقيقة.

In the sketchy historical narrations of the *Tārīkh*, there are undoubtedly some factual errors, historical discrepancies, and omissions of dates. One may even question its objectivity to a certain degree. Notwithstanding its flaws, the *Tārīkh-i Husayniyah* has much to offer. In a very clear, logical and coherent style, devoid of epithets and hyperbole, a nawwāb unveils certain aspects of his times, the hopes and frustrations of the members of his class who claimed to be the elite, with intellectual interests ranging from poetry and music to religion. It is his perception of the events and people which is an important and hitherto unknown contribution to the historiography of Awadh.

2020
DOKÜMANTASYON MERKEZİ
Ser Islam 58 (1981) s. 147-167

Die islamische Expansion und das Piratenwesen im Indischen Ozean

Hint okyanus

Von Subhi J. Labib (Hamburg)

I.

Bevor wir uns mit dem Piratenwesen befassen, soll zunächst beschrieben werden, welche Vorstellung sich die islamischen Geographen und Seefahrer vom Indischen Ozean und den südlichen Meeren machten.

Der Persische Golf wurde von den islamischen Geographen als *erstes* der *sieben Meere* zwischen der arabischen Halbinsel und China bezeichnet¹). Das *zweite* Meer, genannt Lārawī, lag vor der Westküste Indiens und endete bei Kulam-Malai oder dem Hafen Kollam (oder Kaulam) an der Malabar-Küste.

Die Kette der von arabischen Schiffen oft angelaufenen Koralleninseln — Lakediven und Malediven — hieß Dwipa (= die Insel), abzuleiten von Diwa und Diba (bzw. Dībağāt). Östlich dieser Insel lag Ceylon. Unsicher ist, ob die Dī'āb-Inseln in dieser Region oder weiter westlich, nördlich bzw. östlich lagen. Auf ihnen hatten arabische Auswanderer vom Stamme Dī'āb in frühislamischer Zeit ihre Zuflucht gefunden²). In dieser Inselwelt lag das *dritte* Meer.

Die Seestraße von Ma'bar bis Sumatra durch den Bengalischen Golf wurde als *viertes* Meer Baḥr Harkand genannt. Mit dem Südwestmonsum segelten die Schiffe zu den Kokosinseln, den Nikobaren (arabisch Langābālūs). Diese Inselgruppe war den islamischen Kaufleuten und Schiffen gut bekannt. Von den Nikobaren fuhren ihre Schiffe in die Malakka-Straße, die in den arabischen Quellen das Meer von Kalah oder Šalāhiḥ hieß³). Lange vor der islamischen Zeit waren malaiische und indonesische Handelsflotten von Kalah aus bis zu dem Golf zwischen Arabien und Persien gekommen⁴).

¹) Mas'ūdī: Murūğ, I, 134—141; ibid: at-Tanbih, S. 51—56, 61; Ištāhri, S. 11, 28—36; Maqdisi; S. 11—14; Ibn Rusteh; S. 86—89; Ibn Ḥauqal; I, S. 42—59; Idrisi; I, S. 9—10, 65, IV, S. 348, 385—391; Al-'Umari; S. 25—27; Nadvi; S. 53—61.

²) Nuwairi; I, S. 240.

³) Sulaimān at-Tağir.

⁴) Nuwairi; XV, S. 203. Dieses Beweismaterial, das zum ersten Mal bekannt wird, einer spätmittelalterlichen Quelle entnommen und uns von Ibn Maskawih überliefert wurde, ist Grund genug dafür, daß arabische Quellen für die mittelalterliche Geschichte Südostasiens noch unentbehrlich sind.

Weder at-Tabari noch at-Ta'alibi haben merkwürdigerweise Angaben über die Beziehungen der Sassaniden zu den fernöstlichen Ländern auf dem Wasserweg gemacht. Auch Nöldeke verlor in seinem Werk „Araber und Perser“ kein Wort darüber.

دائرة المعارف بزرگ اسلامی، جلد پنجم، تهران، ۱۳۷۹.

اقنوم

۶۹۴

ارافورا^۵ و حتی دریای تیمور^۶ را جزو اقیانوس کبیر می‌دانند. در فاصله بین سوماترا و شبه جزیره مالی مرز بین دو اقیانوس را گاهی در سنگاپور و زمانی در دماغه پدرو در شمال شرقی می‌دانند که در صورت دوم تنگه مالاکا جزئی از اقیانوس کبیر خواهد بود (بریتانیکا، همانجا). مساحت اقیانوس هند با تمام دریاهای ملحق بدان و از جمله خلیج فارس و دریای سرخ بیش از ۴ برابر مساحت تمام خشکیهای است که به وسیله رودهایی که به اقیانوس هند می‌ریزند، زهکشی می‌شود و آنها را ۱۷ میلیون کم^۲ برآورد کرده‌اند (مؤمنی، ۸۸/۱، ۹۲). مقدار آب این اقیانوس را ۲۹۲'۱۳۱'۰۰۰ کم^۳ دانسته‌اند (بریتانیکا، همانجا).

طول شمالی - جنوبی اقیانوس هند از سرزمینهای قطب جنوب تا انتهای خلیج بنگال ۹'۶۰۰ کم، و عرض شرقی - غربی آن در فاصله بین سواحل شرقی آفریقا و کناره‌های غربی استرالیا ۷'۸۰۰ کم است (تومچاک، ۱۹۳).

دریاها و سواحل: شمار دریاهایی که به اقیانوس هند پیوسته‌اند، کمتر از اقیانوسهای دیگر است. از جمله این دریاها باید دو دریای مهم سرخ و فارس (خلیج فارس) را در شمال اقیانوس نام برد که در دنیای امروز هر یک به اعتبار مشخصات طبیعی، اقتصادی و انسانی خاص خود اهمیت فراوان دارد. دریاهای حاشیه‌ای دیگر این اقیانوس عبارتند از دریای عربستان در شمال غرب، دریای اندامان^۷ در شمال شرق و دریای ارافورا و دریای تیمور در شرق. در جنوب اقیانوس دریاهای روس لارسن^۸، کوسموناتر^۹، دیویس^{۱۰}، موسون^{۱۱} و دورویل^{۱۲} واقعند. تمام دریاهای جنوبی در دهه‌های اخیر مشخص و نام‌گذاری شده‌اند.

افزون بر این دریاها، در حواشی اقیانوس هند شماری خلیج کوچک و بزرگ وجود دارد که اهم آنها عبارتند از خلیج بزرگ عدن، خلیج عمان و خلیج فارس در شمال غرب که در ردیف دریاها ذکر شده‌اند، خلیج بنگال در شمال شرق، خلیج کارپنتاریا^{۱۳} در شمال استرالیا، خلیج بزرگ استرالیا در جنوب قاره استرالیا و سرانجام خلیج کامولک در جنوب اقیانوس.

سواحل اقیانوس هند دارای اشکال مختلفی است که بر اثر نوع ساختمان زمین شناسی و نیز فرسایش موجی یا رسوبات ساحلی شکل گرفته‌اند. سواحل دارای اصل رسوبی، مناظر آبرفتی، دلتایی یا باتلاقی دارند و سواحلی که اصل گسلی دارند، به صورت پرتگاه و دیواره در آمده‌اند. در نواحی استوایی اقیانوس هند بیشتر سواحل اشکال و طبیعت مرجانی دارند و در حواشی جنوبی این اقیانوس اشکال ساحلی محصول یخ‌بندانها و دیگر شرایط قطبی هستند (بریتانیکا، IX/307).

جزایر: اقیانوس هند دارای شمار کمی جزیره است که بیشتر آنها از نظر وسعت کوچک، ولی به علت موقعیت خود در اقیانوس و قرار داشتن در سرراههای بازرگانی آن و نیز از نظر سوق الجیشی اهمیت فوق‌العاده

poulo, A., L'Islam et l'art musulman, Paris, 1976; Petersen, A., Dictionary of Islamic Architecture, London/New York, 1996; Répertoire chronologique d'épigraphie arabe, ed. E. Combe et al., Cairo, 1937.
بدالله غلامی

اقنوم، نک: تثلیث.

✓ **اقیانوس هند**، سومین اقیانوس زمین (بعد از اقیانوسهای کبیر و اطلس) با وسعتی برابر ۷۳'۶۰۰'۰۰۰ کم^۲ که عمق متوسط آن در حدود ۳'۸۹۰ متر و عمیق‌ترین ژرفای آن ۷'۴۵۰ متر در بخش خاوری نزدیک جزیره جاوه در چاله سواندا در اندونزی است (بریتانیکا، IX/307).

حدود و وسعت: اقیانوس هند قسمتی از اقیانوس جهانی و پیوسته‌ای است که در جنوب قاره آسیا و بین آفریقا و استرالیا و دیگر جزایر اقیانوسیه و قاره قطب جنوب واقع شده است. با اینکه طول شرقی - غربی آن از ۱۰ هزار کم تجاوز می‌کند، تنها ۲۰٪ از سطح آبهای کره زمین را دربر دارد. آب این اقیانوس در گوشه جنوب غربی آن بعد از جنوبی‌ترین نقطه قاره آفریقا به اقیانوس اطلس می‌پیوندد و در مشرق و جنوب شرقی از لابه لای جزایر متعدد اقیانوسیه با آبهای اقیانوس کبیر مخلوط می‌گردد. شمالی‌ترین بخشهای آن در خلیج فارس و دریای سرخ تا ۳۰° شمالی می‌رسد، ولی چون قسمت اعظم آن در نیمکره جنوبی قرار دارد و اغلب راههای بازرگانی آن از نواحی مجاور استوا می‌گذرد، به صورت دریایی استوایی شناخته شده است، در حالی که آبهای آن در جنوب به سرزمینهای قطب جنوب می‌رسد (همانجا). جنوبی‌ترین نقطه اقیانوس هند را در عرض ۷۰° جنوبی می‌دانند (آمریکانا، XV/30).

حدود این اقیانوس تاکنون به صورت دقیق و قطعی تعیین نشده است و تنها جایی که مرز دریایی آن مورد قبول همگان قرار گرفته، مرز آن با اقیانوس اطلس است که از جنوبی‌ترین نقطه قاره آفریقا یعنی دماغه آگولاس^۱ در امتداد نصف النهار ۲۰° شرقی تا سواحل سرزمینهای قطب جنوب مشخص شده است (بریتانیکا، همانجا؛ مؤمنی، ۸۸/۱ - ۸۹).

مرز بین اقیانوس هند و اقیانوس کبیر از دماغه جنوب شرقی در جنوب تاسمانی در امتداد نصف النهار ۱۴۷° طول شرقی تا سواحل قطب جنوب منظور می‌گردد. تنگه باس بین تاسمانی و استرالیا را برخی از محققان جزو اقیانوس هند، و برخی دیگر ضمیمه اقیانوس کبیر می‌دانند. مرز شمال شرقی اقیانوس هند مهم‌ترین بخش مرزی این اقیانوس است. بنابر نظر بعضی جغرافی‌دانان، در این بخش خط مرزی از تنگه تورس^۲ - که بین استرالیا و گینه جدید قرار دارد - می‌گذرد، و از جزیره ادی^۳ در نزدیکی ساحل غربی گینه جدید آغاز می‌شود و در طول ساحل جنوبی سوند کوچک^۴ و جزیره جاوه و تنگه سوند تا ساحل سوماترا ادامه پیدا می‌کند، در حالی که عده‌ای دومین قسمت دریای

1. Agulhas Larsen 2. Torres 3. Adi 4. Lesser Sunda 5. Arafura 6. Timor 7. Andaman 8. Ruser-
9. Cosmonauts 10. Davis 11. Mouson 12. D'Urville 13. Carpentaria

فاطمة عباس عبدالرحمن مها أحمد علام, دليل الرسائل الماجستير و
الدكتوراه التي نوقشت في كلية دار العلوم منذ عام 1985 و حتى نهاية
فبراير 1997, القاهرة 1418 - 1999: (جامعة القاهرة) . ISAM KTP 88569

[١٠٢٧] محمود أحمد إبراهيم عمر
اللهجات التي أخذ عنها النحاة قواعدهم من خلال البحر المحيط :
دراسة صرفية ونحوية : إشراف أحمد محمد عبدالدايم ، ١٩٩٢ . -
٢٧٥ ورقة . - دكتوراه

٩٦٦

14 FEBRUARY 2005